

Den svenska modellen

Ett framgångsexempel i Europa

När Sveriges grannländer runt om i Europa diskuterar hur man på bästa sätt kan skapa en telekommarknad präglad av konkurrens, hög anslutningsgrad till ett fast bredbandsnät, god mobiltäckning och låga abonnemangsavgifter lyfts Sverige ofta fram som ett framgångsexempel.

Trots att Sverige till ytan är ett stort land med en liten befolkning, så kan så gott som alla svenska hushåll och företag i dag ansluta sig till ett fast bredbandsnät och nyttja sina mobiler till att både ringa och surfa även om de bor i skärgården, vandrar i fjällen eller sitter på ett kontor inne i stadskärnan.

Hur kommer det sig då att Sverige blivit en pionjär inom telekomområdet?

Svaret skrivs modiga beslutsfattare, lokala eldsjälar och kommunala bredbandsaktörer som tidigt var måna om att alla svenska kommuner skulle ha bredband och mobiltäckning av god kvalitet oavsett kommunens storlek eller antalet invånare.

Hur bildades den svenska bredbandsmodellen?

När den svenska telemarknaden avreglerades 1993 saknades det aktörer som ville bygga ut fibernät runt om i Sverige. Men behovet av bredbandsinfrastruktur som möjliggjorde digital kommunikation var stor, inte minst i landets kommuner. På flera håll bestämde därför kommunerna att de själva skulle påbörja en utbyggnad av fibernät. Detta var en trend som spred sig fort och under den andra halvan av 1990-talet hade en stor del av Sveriges kommuner ett eget stadsnät.

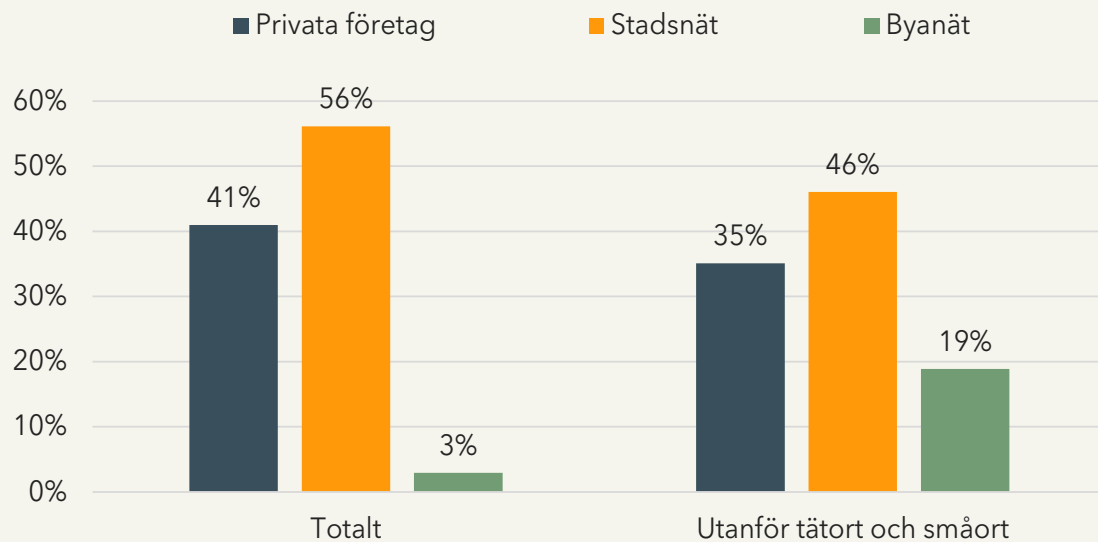
Grundprincipen för den svenska modellen var enkel: **Nära nät, offentligt ägda, eller drivna på det offentligas uppdrag.**

Kommunernas roll

Kommunernas roll på den svenska bredbandsmarknaden har redan från start handlat om att främja konkurrensen på telekommunikationsmarknaden och på så sätt skapa goda förutsättningar både för bredbandsutbyggnad och utbyggnad av mobilmaster.

Nu, mer än 30 år sedan den svenska telemarknaden avreglerades står det klart att detta varit en framgångsmodell väl värd att värna om.

I dag finns det några få nationella nätägare och cirka 170 lokala stadsnät i Sverige.

Stadsnäten är verksamma i 200 av landets kommuner och sammantaget äger de 56 procent av all bredbandsinfrastruktur.

Källa: PTS mobiltäcknings- och bredbandskartläggning 2023

Mer om öppna nät – nyckeln till en konkurrenskraftig marknad

Sverige består av en mängd olika ägare av digital infrastruktur, som fibernät och mobilmaster, vars infrastruktur finns utspridd i hela landet. Den svenska bredbandsmodellen innebär att ägare av fibernät låter andra telekomaktörer hyra in sig på den egna infrastrukturen. Detta har skapat en ny marknad för de bolag som säljer kommunikationstjänster till företag och hushåll. Slutkunderna har på detta sätt även fått en större valfrihet och tack vare den goda konkurrensen så har Sverige, utifrån ett internationellt perspektiv, låga priser på de tjänster som erbjuds i näten.

Den svenska modellen skapar förutsättningar för mobiloperatörerna

Även mobiloperatörer har gynnats av den här modellen. Tack vare att Sverige har haft god tillgång till en välfungerande bredbandsinfrastruktur, också utanför de större städerna, har operatörerna kunnat hyra in sig hos bredbandsägarna och ansluta sina mobilmaster med fiber.

Detta har skapat mobilnät som har höga överföringshastigheter och Sverige länge legat i topp när de europeiska länderna jämförs utifrån sin mobilutbyggnad.

Handelsplattformen CESAR2 – verktyget som förändrat marknaden

Trots det stora antalet nätägare i Sverige är det lätt för de aktörer som vill hyra infrastruktur mellan olika platser. Tack vare stadsnätets digitala handelsplats Cesar2 kan en mobiloperatör som vill förbinda sina olika mobilmaster med fiber enkelt göra det utan att behöva ha tidskrävande direktkontakt med de olika nätägarna, vilket gynnar framtidens mobilnät.

En ytterligare fördel med en gemensam handelsplattform är att det bildats en branschstandard för både avtal och produkternas

utformning. Det förenklar ytterligare för de aktörer som verkar på en nationell marknad och som har avtal med en mängd nätägare från norr till söder.

Modellen med så kallade öppna nät, där nätägaren tillgängliggör sin infrastruktur och på så sätt främjar konkurrensen och valfriheten på telekommarknaden lyfts fram som framgångsexempel i europeiska sammanhang. Faktum är att EU-kommissionen i sin telekomkodex vill att modellen med öppna nät ska gälla i hela Europa.

Mer om utbyggnaden av infrastruktur

Sverige är stort till ytan, och har närmare bestämt en area på 449 964 km², vilket innebär att det är det femte största landet till i Europa. En viktig faktor bakom den svenska framgångssagan har varit modiga beslutsfattare som tidigt insåg vikten av god tillgång till bredbandsinfrastruktur – i hela landet.

Det handlar exempelvis om kommunpolitiker som tidigt vågade satsa på att bilda egna stadsnät och riksdagspolitiker och ministrar som tog fram nationella strategier och förhandlade fram pengar som kunde nyttjas till bredbandsstöd.

Internationella och nationella aktörer lovordar Sveriges arbete

En rapport från OECD lyfter fram de svenska stadsnäten som framgångsexempel genom att stadsnäten tillgängliggör infrastrukturen, pressar priserna och ökar valfriheten för konsumenterna.

OECD skriver så här om den svenska modellen i OECD-rapporten "Development of High-speed Networks and the Role of Municipal Networks"

"Värt att notera är att Sverige är det OECD-land som har den högsta andelen fiberanslutningar utanför Asien. Här har stadsnäten och den konkurrens de skapat spelat en avgörande roll för att främja investeringar."

Post- och telestyrelsen, PTS, konstaterar i sin rapport, ”Kommunernas roll på bredbandsmarknaden – en vägledning” från 2018 att stadsnäten bidrar till konkurrens där det finns flera nätägare:

”I de kommuner där det finns flera nätägare har det visat sig att utbyggnadsgraden generellt sett är högre än i kommuner med bara en nätägare. Konkurrens mellan olika aktörer främjar alltså utbyggnaden. Konkurrens leder även till valmöjligheter och lägre priser för kommuninvånarna.”

EU-kommissionen släpper årligen rapporten ”The state of the digital decade”, även kallad DESI, som lyfter Sverige som ett moget digitalt land som var tidiga med digitaliseringen och har en historia av hög konnektivitet.

Att företag och myndigheter, internationella såväl som nationella, höjer den svenska modellen är ett kvitto på att den samhällsviktiga roll som stadsnäten spelat fungerat väl.

Framtidens telekommarknad

I dag har stora delar av samhället digitaliserats. Skolor, lokala näringsidkare och populära turistmål kan alla dra nytta av digitaliseringens möjligheter tack vare att de har tillgång till fast bredband och god mobiltäckning.

Sverige digitaliserades i ett tidigt på 1990-talet och nu anses Sverige vara ett digitalt moget land, med en befolkning som besitter en hög digital kompetens. Stadsnäten är fortsatt en förutsättning för Sveriges digitala framtid. Stadsnät är samhällsnät som är värda att värna om och än i dag fortfarande viktiga att vidareutveckla.

När utbyggnaden av bredbandsinfrastruktur i Sverige nått kulmen, i en framtid där flera hjälpmedel inom skolan, vård, och omsorg digitaliserats står stadsnäten till hjälp med ett välfungerande och tryggt nät med en fortsatt vilja att vidareutveckla sig.

Det gör stadsnäten till en nyckelspelare för den fortsatta digitaliseringsomställningen av det svenska samhället.

Svenska Stadsnätetsföreningen är en bransch- och intresseorganisation som representerar stadsnät i närmare 200 kommuner och 125 leverantörer av tjänster och utrustning inom bredbandsområdet. Föreningen företräder därmed en absolut majoritet av de aktörer som aktivt investerar i ny modern infrastruktur för bredband i Sverige.

